

Statenvoorstel 84/17 A

Voorgestelde behandeling

Procedurevergadering : 22 januari 2018

PS-vergadering :

Datum

19 december 2017

Documentnummer

GS: 4277410

PS: 4296764

Onderwerp

Verstrekken leningen uit de Immunisatieportefeuille voor zonnepanelenproject Zuidoost Brabant – kenbaar maken van wensen en bedenkingen.

Aan Provinciale Staten van Noord-Brabant

Samenvatting

Een aantal gemeenten in Zuidoost Brabant (Eindhoven, Geldrop-Mierlo, Gemert-Bakel, Son en Breugel, Valkenswaard, Waalre en mogelijk ook Cranendonck) hebben de Provincie Noord-Brabant gevraagd een lening te verstrekken vanuit de middelen die de Provincie heeft ontvangen uit de verkoop van de aandelen Essent (de Immunisatieportefeuille). De lening is bedoeld voor de financiering van een zonnepanelenproject. Hierbij zorgen de gemeenten door tussenkomst van een service provider voor plaatsing van (maximaal) 70.000 zonnepanelen op ca. 5.000 particuliere daken, waarmee de elektriciteitsbehoefte van die 5.000 woningen vrijwel volledig wordt ingevuld. De gemeenten willen er hierdoor aan bijdragen dat er in 2023 zonnepanelen liggen op 16% van de particuliere daken. Hiermee wordt gelijktijdig een beleidsdoel van de provincie gerealiseerd. Met het verstrekken van deze lening behaalt de provincie bovendien een beter rendement dan bij het verplichte schatkistbankieren. Het risico is minimaal omdat de gemeenten garant staan voor terugbetaling. De voorwaarden van de lening zijn in overeenstemming met de Verordening treasury Noord-Brabant.

Het voorstel

1. Uw wensen en bedenkingen als bedoeld in artikel 167, vierde lid, van de provinciewet, kenbaar te maken aan Gedeputeerde Staten, met betrekking tot bij het voornemen van Gedeputeerde Staten om in totaal € 25,8 miljoen¹ aan leningen te verstrekken aan de gemeenten Eindhoven (€ 15,3 miljoen), Geldrop-Mierlo (€ 3 miljoen), Gemert-Bakel (€ 1,3 miljoen), Son en Breugel

---

¹ Bedragen bij benadering en afgerond; definitieve bedragen worden in een subsidiebeschikking en een overeenkomst van lening vastgelegd.

(€ 1,3 miljoen), Valkenswaard (€ 2,4 miljoen) en Waalre (€ 1,2 miljoen), en mogelijk ook aan de gemeente Cranendonck (€ 1,3 miljoen), overeenkomstig het bijgevoegde Ontwerpbesluit 84/17 B.

Datum

19 december 2017

Documentnummer

GS: 4277410

PS: 4296764

Aanleiding

Twaalf gemeenten in Zuidoost Brabant organiseren gezamenlijk een zonnepanelenproject voor particulieren (en eventueel verenigingen, scholen en kleine bedrijven). Zes of zeven van die gemeenten hebben belangstelling om gebruik te maken van een lening van de Provincie; de overige gemeenten regelen de financiering op een andere wijze. De Provincie kan op basis van de Verordening treasury Noord-Brabant de Immunitatieportefeuille inzetten, omdat met dit project een beleidsdoel van de provincie wordt gediend. Bij een gelijk rentepercentage zijn de voorwaarden waaronder wij kunnen financieren (o.a. de bepalingen bij vervroegde aflossing) gunstiger voor de gemeenten. De provincie kan hiermee een maatschappelijke bijdrage leveren in een aansprekend project waarmee grootschalige inzet van zonnepanelen wordt gerealiseerd. Bovendien wordt hiermee het rendement van onze Immunitatieportefeuille verbeterd. Het financieel risico voor de provincie is zeer beperkt, omdat de gemeenten garant staan voor terugbetaling.

Bevoegdheid

In artikel 9 lid 3 van de Verordening treasury Noord-Brabant is vastgelegd dat Gedeputeerde Staten vanuit de Immunitatieportefeuille subsidies in de vorm van leningen mogen verstrekken nadat Provinciale Staten in de gelegenheid zijn gesteld om wensen en bedenkingen als bedoeld in artikel 167 lid 4 Provinciewet naar voren te brengen. Gedeputeerde Staten mogen die lening verstrekken indien aan drie voorwaarden is voldaan:

- De lening dient bij te dragen aan een publiek belang (maatschappelijk rendement);
- Het risico op niet terugbetaling van de lening dient minimaal te zijn;
- Het rendement op de lening dient hoger te zijn dan de rente binnen het verplicht schatkistbankieren.

De verdere behandeling van dergelijke leningen wordt geregeld overeenkomstig de Algemene subsidieverordening Noord-Brabant.

Doel

In het Nationaal Energieakkoord is de doelstelling opgenomen om in 2023 16% duurzame energie op te wekken. In het provinciale Uitvoeringsprogramma Energie is de doelstelling opgenomen: het versnellen van de uitrol naar 14% duurzame energie in 2020. In de beleidsplannen van de betrokken gemeenten staan vergelijkbare doelstellingen.

Het doel vanuit het treasurybeleid is het behalen van een duurzaam rendement om daarmee de weggevallen dividend uitkeringen van Essent te compenseren.

Argumenten

Datum

19 december 2017

Documentnummer

GS: 4277410

PS: 4296764

1. *Gedeputeerde Staten overwegen om in totaal € 25,8 miljoen aan leningen te verstrekken aan de gemeenten Eindhoven (€ 15,3 miljoen), Geldrop-Mierlo (€ 3 miljoen), Gemert-Bakel (€ 1,3 miljoen), Son en Breugel (€ 1,3 miljoen), Valkenswaard (€ 2,4 miljoen) en Waalre (€ 1,2 miljoen), en mogelijk ook aan de gemeente Cranendonck (€ 1,3 miljoen), overeenkomstig het bijgevoegde Ontwerpbesluit 84/17 B. Hiervoor hebben zij de volgende argumenten:*

- 1.1. *De provincie draagt bij aan de energietransitie door hierin te investeren.*

De gemeenten in Zuidoost Brabant leveren met dit project een belangrijke bijdrage aan de energietransitie. Als de doelen van het Nationaal Energieakkoord voor opwekking van duurzame energie één op één worden vertaald naar het elektriciteitsgebruik van koopwoningen, dan zouden er in 2023 op 16% van alle daken zonnepanelen moeten liggen. Nu is dat maar op 4% van de woningen. De twaalf deelnemende gemeenten hebben daarom als ambitie uitgesproken met dit project de helft van het tekort in te vullen. Dat komt neer op gemiddeld 14 PV-panelen op ca 7.000 woningen, met een investering van gemiddeld € 5.000 per woning. In de gemeenten die om een lening van de provincie hebben gevraagd gaat het om ca. 5.000 woningen.

De initiatiefnemers verwachten bovendien een spin-off van bijna 1:1 op basis van ervaringsgegevens: door publiciteit en bekendheid zou iedere installatie binnen dit project tot één extra installatie in eigen beheer leiden. Als dit werkelijkheid wordt, zou dat in de betrokken gemeenten de doelstelling van 16% duurzaam opgewekte energie in 2023 voor het elektriciteitsgebruik van koopwoningen vrijwel volledig invullen.

Het verstrekken van deze lening draagt hierdoor bij aan een publiek belang en levert maatschappelijk rendement.

- 1.2. *Het project maakt zonnepanelen voor een nieuwe doelgroep bereikbaar*

Dit project geeft ook inwoners met beperkte financiële mogelijkheden de kans te participeren in de energietransitie en te besparen op woonlasten. De gemeente levert (via een 'service provider') een product aan de deelnemers op basis van 'koop op afbetaling'. Het product bestaat uit een set zonnepanelen, inclusief de plaatsing, installatie, garantie, onderhoud etc. De deelnemer wordt meteen eigenaar en betaalt in 15 jaar het product af aan de gemeente. Per maand heeft de deelnemer meteen een financieel voordeel: de besparing op de energierekening minus de maandelijkse afbetaling. Voor zover ons bekend is dit het eerste project van dit type voor particulieren in Brabant. Het draagt daarom ook bij aan doelstellingen met betrekking tot sociale innovatie.

- 1.3. *De leningen hebben geen extra risico ten opzichte van Schatkistbankieren.*

Op basis van de Wet Financiële Verhoudingen kunnen gemeenten altijd terugvallen op uitkeringen van het Rijk, mocht de desbetreffende gemeente in financiële problemen komen. In de praktijk is er nooit een gemeente failliet gegaan en de kans daarop is ook in de toekomst bijna uitgesloten en theoretisch van aard. Daarmee is het risico op een lening aan een gemeente gelijk aan het risico op een lening aan de Nederlandse staat en dat is heel erg klein. Aanvullende beheersmaatregelen zijn niet aan de orde.

Datum
19 december 2017
Documentnummer
GS: 4277410
PS: 4296764

1.4. Het rendement op de leningen is bevredigend

De rente die de gemeenten gaan betalen op deze leningen is nagenoeg gelijk aan de rente die de provincie ontvangt op andere leningen die de provincie verstrekt aan gemeenten en openbare lichamen. Dat is hoger dan het rendement dat wij zouden krijgen bij verplicht schatkistbankieren. Daarmee voldoet de lening aan de Verordening treasury Noord-Brabant voor leningen met een beoogd maatschappelijk rendement: een financieel rendement dat ten minste hoger is dan bij verplicht schatkistbankieren.

1.5. In de Immunisatieportefeuille zijn voldoende middelen beschikbaar

In de Verordening treasury Noord-Brabant is opgenomen dat maximaal 25% van de Immunisatieportefeuille aangewend mag worden voor uitzettingen met een maatschappelijk rendement. De Immunisatieportefeuille heeft op dit moment een omvang van afgerond € 2,8 miljard. De maximale allocatie van 25% daarvan is € 700 miljoen. Inmiddels zijn in dit kader voor een totaal bedrag van € 278,5 miljoen aan leningen verstrekt of toegezegd. Over al deze leningen hebben uw staten zich kunnen uitspreken.

NWB Bank	€	50,0 miljoen
BNG Bank	€	150,0 miljoen
Ministerie van Defensie	€	22,0 miljoen
Efteling	€	15,0 miljoen
Libema	€	<u>41,5 miljoen</u>
Totaal	€	278,5 miljoen

Nog beschikbaar € 421,5 miljoen

Indien wordt besloten tot het verstrekken van de leningen aan de gemeenten in de Regio Zuidoost Brabant resteert nog een voldoende groot bedrag dat de komende jaren ingezet kan worden voor leningen met een maatschappelijk en financieel rendement.

Kanttekeningen

1. *Gedeputeerde Staten overwegen om in totaal € 25,8 miljoen aan leningen te verstrekken aan de gemeenten Eindhoven (€ 15,3 miljoen), Geldrop-Mierlo (€ 3 miljoen), Gemert-Bakel (€ 1,3 miljoen), Son en Breugel (€ 1,3 miljoen), Valkenswaard (€ 2,4 miljoen) en Waalre (€ 1,2 miljoen), en mogelijk ook aan de gemeente Cranendonck (€ 1,3 miljoen), overeenkomstig het bijgevoegde Ontwerpbesluit 84/17 B. Hierbij hebben zij de volgende kanttekeningen:*

Datum
19 december 2017
Documentnummer
GS: 4277410
PS: 4296764

1.1. *Grootschalig plaatsen van zonnepanelen kan verdere verduurzaming remmen*

Het is denkbaar dat binnen enkele jaren innovatieve producten beschikbaar komen voor verdere verduurzaming van de woning. Denk aan een combinatie van isolatie en opwek van zonne-energie. Het is denkbaar dat de prikkel voor verdere verduurzaming minder is voor bewoners die al zonnepanelen hebben geplaatst. Toch vinden wij niet dat particulieren daarop moeten wachten met het plaatsen van zonnepanelen, gelet op de urgentie van het klimaatvraagstuk. Hiervoor geldt: het beste is de vijand van het goede. Wel gaan de gemeenten bij de algemene communicatie en op voorlichtingsavonden van het project aandacht besteden aan het belang van (dak)isolatie.

1.2. *Het is niet zeker dat het gehele bedrag van de lening ook geïnvesteerd kan worden in zonnepanelen.*

Voor zover wij kunnen nagaan is dit een goed doordacht en ambitieus project. De gemeenten gaan er op basis van ervaringen uit Limburg van uit dat de doelstellingen ook haalbaar zijn, dus dat het bedrag van de lening ook daadwerkelijk geïnvesteerd kan worden in zonnepanelen bij particulieren. In het geval dat er minder particulieren gebruik maken van het aanbod, kunnen de gemeenten de lening vervroegd aflossen.

1.3. *De regels van het verplicht schatkistbankieren leggen beperkingen op aan het verstrekken van leningen aan Brabantse gemeenten.*

De Wet Financiering Decentrale Overheden (Wet Fido) bepaalt dat openbare lichamen al hun overschotten moeten aanhouden in rekening courant bij de Nederlandse staat. Uitgezonderd is het verstrekken van leningen aan openbare lichamen waarmee geen toezichtrelatie bestaat. De gemeenten in de Regio Zuidoost Brabant staan alle onder toezicht van de provincie Noord-Brabant. Echter door toepassing van de Verordening treasury Noord-Brabant kan de provincie wel leningen verstrekken mits deze leningen bijdragen aan een maatschappelijk doel. Door geen wensen en bedenkingen te formuleren onderstrepen Provinciale Staten impliciet het maatschappelijke belang van deze leningen.

1.4. *Het verstrekken van de leningen kan tot meerdere soortgelijke aanvragen leiden.*

Andere gemeenten in Noord-Brabant kunnen het voorbeeld van deze

gemeenten aangrijpen om een vergelijkbaar project te starten en eveneens een lening te vragen onder gelijke voorwaarden. Wij zullen dat welwillend tegemoet zien, met dezelfde argumenten als die voor de huidige aanvraag gelden. In dat geval zullen wij uw Staten om extra middelen verzoeken; hiervoor is een nieuw besluit nodig waarbij opnieuw wordt getoetst aan de voorwaarden voor het verstrekken van de lening.

Naast gemeenten kunnen ook andere partijen een lening vragen, mits die eveneens kunnen voldoen aan de zeer strenge voorwaarden van publiek belang, zeer gering risico en financieel rendement, die gelden voor het verstrekken van middelen uit de immunisatieportefeuille. Ook voor die partijen geldt dat uw Staten wensen en bedenkingen kunnen uitspreken.

Datum

19 december 2017

Documentnummer

GS: 4277410

PS: 4296764

1.5. *Gemeenten kunnen op het laatste moment nog afzien van dit aanbod.*

De gemeenten zijn op basis van hun eigen treasury verordening verplicht meerdere offertes op te vragen. Wij hebben in het voorbereidingstraject van de gemeenten de bevestiging gekregen dat ons aanbod concurrerend is en de voorkeur geniet op grond van de lening voorwaarden, zoals verwoord in bijgevoegd Term Sheet. Het is echter niet uit te sluiten dat een of meer gemeenten uiteindelijk toch afziet van ons aanbod.

Financiën

Het verstrekken van de lening aan de gemeenten gebeurt vanuit de Immunisatie portefeuille. Daarbij worden vermogenstitels omgezet in andere vermogenstitels. Budgettair heeft het verstrekken van deze leningen geen consequenties omdat het rendement gelijk is aan andere uitzettingen binnen het verplicht schatkistbankieren.

Europese en internationale zaken

Het verstrekken van de leningen aan gemeenten voldoet aan de Europese regels betreffende staatssteun.

De gemeenten zijn er zelf voor verantwoordelijk dat aanwending van middelen gebeurt in overeenstemming met regelgeving inzake staatssteun en mededinging (Wet markt en overheid).

Planning

Nadat Provinciale Staten hebben ingestemd met dit voorstel worden door Gedeputeerde Staten subsidiebeschikkingen afgegeven aan de gemeenten, met de daarbij behorende overeenkomst van geldlening. Na het verstrekken van de lening wordt via een memo van de gedeputeerde alle relevante informatie aan u kenbaar gemaakt, voor zover de afspraken dat mogelijk maken.

Het is de bedoeling dat de uitvoering in de periode maart-april 2018 van start gaat.

Bijlagen

Bijlage 1 Toelichting op de wensen en bedenkingen procedure

Gedeputeerde Staten van Noord Brabant,

de voorzitter,

de secretaris,

Datum

19 december 2017

Documentnummer

GS: 4277410

PS: 4296764

prof. dr. W.B.H.J. van de Donk

drs. M.J.A. van Bijnen MBA

Opdrachtgever: mevrouw N. Wester, (073) 681 27 02, nwester@brabant.nl,
afd. Projecten- en Programmamanagement C van cluster Natuur en Milieu.

Opdrachtnemer: de heer C.M. Krämer, (073) 680 86 43,
ckraemer@brabant.nl, afdeling Advies en Specialisme A van cluster Natuur en
Milieu.